

Sygn. akt I C 222/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2018 roku

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie-Koźlu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Anna Lipnicka

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Simkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2018 r. w Kędzierzynie-Koźlu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w B.**,

przeciwko **I. B.**

o zapłatę

1. uchyła nakaz zapłaty wydany dnia 29 stycznia 2018 r. w sprawie I Nc 3047/17;
2. powództwo oddała;
3. zasądza od powoda (...) S.A. w B. na rzecz pozwanej I. B. kwotę 1.281,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

I C 222/18

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. domagał się zasądzenia od pozwanej I. B. kwoty 1.688,49 zł. W uzasadnieniu swojego żądania podniósł, iż pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla dnia 23.06.2015 r. do zapłaty w dniu 26.01.2016 r. kwoty wskazanej na wekslu w wysokości 2.088,49 zł. Dlatego powód wezwał w dniu 27.12.2015 r. pozwaną do wykupu weksla. Pozwana wpłaciła na konto powoda kwotę 400,00 zł, jednak zaprzestała spłacania reszty roszczeń.

Nakazem zapłaty z dnia 29.01.2018 r., wydanym w postępowaniu nakazowym, sąd uwzględnił żądanie pozwu w całości.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwana I. B. wniosła o oddalenie powództwa w całości. Uzasadniając powyższe podniosła, iż dokonała spłaty pożyczki w łącznej wysokości 1.492,00 zł. Ponadto zarzuciła, iż w treści umowy łączącej strony zawarto niedozwolone klauzule umowne, m.in. w zakresie kosztów ubezpieczenia pożyczki określając je na kwotę znacznie zawyżoną tj. 1.063,00 zł przy kwocie samej pożyczki w wysokości 1.000,00 zł. Rażąca dysproporcja pomiędzy wysokością składki ubezpieczeniowej, którą miałyby być obciążona pozwana, a wysokością udzielonej pożyczki przerzuca ciężar ryzyka niespłacenia pożyczki w całości na pożyczkobiorcę. Takie działanie jest nieuczciwe, nierzetelne i sprzeczne z dobrymi obyczajami. Jako, że zapisy umowy w tej części stanowią niedozwoloną klauzulę umowną, więc nie są dla strony pozwanej wiążące. W ocenie pozwanej, za uzasadnione można jedynie uznać żądanie zwrotu faktycznie odprowadzonej składki ubezpieczeniowej, ale pod warunkiem wykazania tej okoliczności. Pozwana, w związku z tym, wniosła o zobowiązanie powódki do złożenia dokumentu, z którego będzie wynikać wysokość

faktycznie odprowadzonej składki. Powódka ukryła przed pozwaną istotną treść stosunku prawnego łączącego ją z ubezpieczycielem. Jest to działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interes pozwanej. Żądanie powódki uznać należy również za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Dotyczą one m.in. obowiązku uczciwości kontraktowej, lojalności i zakazu osiągnięcia nieuzasadnionych korzyści kosztem drugiej strony. Jeśli z zachowania jednej ze stron umowy wynika, że zasady te nie są przestrzegane, to nie jest ono uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony prawnej. Skoro wysokość kosztów ubezpieczenia została rażąco wygórowana, to postanowienia umowy w tym zakresie jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, należy uznać za nieważne w myśl art.58§2 kc. Również wysokość określonej na kwotę 197,00 zł opłaty przygotowawczej nie została wykazana i budzi poważne wątpliwości co do jej poprawności. Powódka nie wykazała w żaden sposób kosztów w windykacji, które miałyby zostać poniesione w rozpoznawanej sprawie, jak również kosztów opisanych w punktach 9.2 c) i 11.1 umowy, odpowiednio na kwoty 135,00 zł i 8,10 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. w B. i I. B. zawarli w dniu 23 czerwca 2015 r. umowę pożyczki gotówkowej nr (...) - (...), na podstawie której wymieniona spółka udzieliła pozwanej pożyczki w wysokości 2.304,00 zł, obejmującej całkowitą kwotę pożyczki w wysokości 1.000,00 zł, koszt ubezpieczenia w wysokości 1.063,00 zł i opłatę przygotowawczą w wysokości 197,00 zł. Pozwana zobowiązała się spłacić pożyczkę wraz z wynagrodzeniem umownym w wysokości 44,00 zł oraz odsetkami w 12 miesięcznych ratach. Roczna stopa oprocentowania została określona na kwotę 7,99%. Pożyczka została pozwanej wypłacona po jej pomniejszeniu o opłatę przygotowawczą i koszt ubezpieczenia.

W punkcie 5 ust.2 i 15 umowy pozwana zobowiązała się do zabezpieczenia spłaty pożyczki poprzez wyrażenie zgody na objęcie jej ochroną ubezpieczeniową na podstawie umowy grupowego ubezpieczenia na życie klientów (...) S.A. w B. zawartej przez tę spółkę z (...) S.A. w W. i zobowiązała się do pokrycia kosztów opłacenia składki ubezpieczeniowej należnej z tytułu umowy ubezpieczenia, która miała zostać uiszczona jednorazowo po zawarciu umowy pożyczki i wypłaceniu kwoty pożyczki. Jednocześnie I. B. wyraziła zgodę na potrącenie składki ubezpieczeniowej z kwoty udzielonej pożyczki.

Punkt 9 ust. 1 umowy przewidywał uprawnienie powoda do wypowiedzenia umowy pożyczki w razie niezapłacenia przez pozwaną pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności. W takim przypadku powód był, zgodnie z treścią punktu 9 ust.2 umowy, uprawniony do wpisania na wekslu daty i miejsca zapłaty, kwoty niespłaconej części pożyczki, wynagrodzenia umownego oraz naliczyć i wpisać:

- a) dla całkowitej kwoty pożyczki maksymalną wysokość odsetek umownych na poziomie czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP z dnia zawarcia umowy tj. 10,00 % w stosunku rocznym i/lub
- b) kwotę w wysokości do 20 % z pozostałej do zapłaty całkowitej kwoty do zapłaty tytułem poniesionych kosztów windykacji, nie więcej jednak niż faktycznie poniesione przez powoda koszty tej windykacji i/lub
- c) kwotę wynikającą z tabeli opłat.

We wspomnianej tabeli opłata za upomnienie pisemne lub wezwanie do zapłaty została określona na kwotę 15,00 zł.

Dowód:

- odpis umowy pożyczki gotówkowej z dnia 23 czerwca 2015 r. nr (...) - (...) wraz z załącznikiem nr 1 w postaci ogólnych warunków ubezpieczenia – k.37-43.

Na zabezpieczenie zwrotu udzielonej pożyczki oraz wykonania innych zobowiązań wynikających z tej umowy, pozwana I. B. wystawiła weksel in blanco upoważniając (...) S.A. w B. do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą kwocie aktualnego zadłużenia z tytułu pożyczki wraz z kosztami sądowymi, przy czym w razie niezapłacenia w terminie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem

30- dniowego terminu i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu pozwanej do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowód:

- odpis deklaracji wekslowej – k.45.

Pozwana, na poczet swoich zobowiązań wynikających z umowy pożyczki wpłaciła kwotę 1.492,00 zł i zaprzestała dalszych spłat.

Dowód:

- potwierdzenia wpłat – k.24-29.

Pismem z dnia 26.11.2015 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty zaległych rat uprzedzając, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego jej 7 –dniowego terminu, umowa pożyczki zostanie wypowiedziana.

Dowód:

- ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 26.11.2015 r. – k. 50.

Powód wypełnił weksel kwotą 2.088,49 zł i terminem płatności na dzień 26 stycznia 2016 r. Jako miejsce płatności wskazał miasto B..

Dowód:

- kserokopia weksla – k.7

Pismem z dnia 27.12.2015 r. powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu, wzywając do zapłaty kwoty 2.088.49 zł obejmującej: niespłaconą pożyczkę w kwocie 1.612,00 zł, a nadto: kwotę obliczoną na podstawie pkt. 9.2 a) umowy w wysokości 10,99 zł, kwotę obliczoną na podstawie pkt. 9.2 b) umowy w wysokości 322,40 zł, kwotę obliczoną na podstawie pkt. 9.2 c) umowy w wysokości 135,00 zł oraz odsetki dzieńne obliczone na podstawie pkt. 11.1. umowy w wysokości 8,10 zł.

Dowód:

- wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 27.12.2015 r. -k.8.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo należało oddalić.

Zgodnie z treścią art. 496 k.p.c. w przedmiotowej sprawie należało uchylić nakaz zapłaty z dnia 29 stycznia 2018 r. wydany w postępowaniu nakazowym przez tutejszy Sąd (sygn. akt I Nc 3047/17).

Idea postępowania nakazowego opiera się na założeniu, że podstawa faktyczna roszczenia powoda została w całości udowodniona za pomocą dołączonych do pozwu dokumentów wymienionych w art. 485 § 1 pkt 1–4 oraz w § 2–3 k.p.c. W niniejszej sprawie powód wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym w oparciu o wystawiony weksel in blanco celem zabezpieczenia wierzytelności (...) S.A. z siedzibą w B., powstałej wskutek zawarcia umowy pożyczki. Weksel gwarancyjny to odmiana weksla in blanco. Jest on składany w celu zabezpieczenia roszczenia lub umowy pomiędzy wystawcą weksla, a jego odbiorcą. Wekslem gwarancyjnym najczęściej zabezpiecza się umowę kredytu lub pożyczki. Wystawiony jako własny i wręczony remitentowi na podstawie zawartej umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Zobowiązanie niniejsze ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. W stosunku do wystawcy weksla remitentowi

przysługują dwa roszczenia, tj. ze stosunku podstawowego oraz z weksla. W niniejszej sprawie powód jako podstawę swojego roszczenia wskazał abstrakcyjne zobowiązanie wekslowe.

Zawarta przez strony umowa pożyczki, według obowiązującego w dacie zawarcia tej umowy stanu prawnego jest umową o kredyt konsumencki określoną w art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią tego przepisu przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności (kredytodawca) udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci, a taką umową jest również umowa pożyczki spełniająca warunki z art. 720 § 1 k.c. Zgodnie z treścią powołanego wyżej przepisu przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to jednak postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W § 3 niniejszego przepisu czytamy, iż niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

W świetle art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

W przedmiotowej sprawie Sąd stanął na stanowisku, iż postanowienia zawartej pomiędzy powodem a pozwaną umowy pożyczki budzą wątpliwości w świetle art. 385¹ § 1 k.c., stanowiącego o niedozwolonych klauzulach umownych. Ponadto, treść stosunku zobowiązaniowego została ułożona w sposób niezgodny z zasadami współżycia społecznego z naruszeniem ekwiwalentnego charakteru pożyczki. Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.). Celem kontroli wzorców umownych jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania mechanizmu podejmowania decyzji przez słabszą stronę umowy (uczestnika obrotu).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie o sygn. akt I CK 635/2003 wyjaśnił, iż pojęcie dobrych obyczajów stanowi klauzulę generalną zastępującą pojęcie zasad współżycia społecznego, które ustawodawca stopniowo eliminuje z Kodeksu cywilnego, z uwagi na krytyczną ocenę jego konotacji historycznych. Zatem istotą dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. Z dobrymi obyczajami kłóci się w związku z powyższym takie postępowanie, którego celem jest zdezorientowanie konsumenta, wykorzystanie jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowanie stosunku prawnego z naruszeniem zasady równości stron. Chodzi tu więc o postępowanie, które potocznie jest rozumiane jako nieuczciwe, nierzetelne, sprzeczne z akceptowanymi standardami działania. Naruszenie interesów konsumenta, by było istotne z punktu widzenia omawianej przesłanki abuzywności, musi być rażące, a więc doniosłe i znaczące. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza niesprawiedliwą dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (wyrok SA w Warszawie z dnia 14 grudnia 2010 r., VI A Ca 487/10).

Na gruncie przedmiotowej sprawy Sąd stwierdził, iż wskazane powyżej klauzule zostały sformułowane w sposób nie pozwalający na rezygnację przez I. B. z wyrażenia zgody na objęcie jej ochroną ubezpieczeniową i pokrycie kosztów tegoż ubezpieczenia. Co więcej, pozwana nie miała żadnego wpływu na podjęcie decyzji w zakresie wyboru ubezpieczyciela i wysokości składki ubezpieczeniowej. Zaakcentować istotnie należy, iż koszty ubezpieczenia tj. kwota 1.063,00 zł przewyższyły całkowitą wartość pożyczki – 1.000,00 zł. Powód przekazał I. B. jedynie załącznik nr 1 w postaci ogólnych warunków ubezpieczenia, natomiast nie został jej przedstawiony żaden dokument potwierdzający rzeczywistą wysokość uiszczoną przez powoda składki ubezpieczeniowej. Ubezpieczenie umowy

pożyczki w warunkach wynikających w rozpoznawanej sprawie jest swoistym przerzucaniem ryzyka, ciężaru i kosztów działalności przez powodową spółkę na pozwaną. Rażąca jest dysproporcja pomiędzy kwotą wypłaconej przez powoda pożyczki a wysokością składki ubezpieczeniowej, którą pozwana została obciążona. W ocenie Sądu, tak wysoka składka stanowi nie tylko przerzucenie na pożyczkobiorcę ryzyka niespłacenia pożyczki, ale przestaje pełnić funkcję ubezpieczeniową i stanowi dodatkowe świadczenie pożyczkobiorcy, czy też sumę podwyższającą świadczenie, ukrytą pod tzw. „płaszczkiem składki ubezpieczeniowej”. Obciążanie pożyczkobiorcy kosztami składki ubezpieczeniowej w wysokości przewyższającej możliwej do wypłacenia jej kwoty jest działaniem nieuczciwym, nierzetelnym i sprzecznym z dobrymi obyczajami. Skoro zatem zapisy w tej części stanowią niedozwoloną klauzulę umowną, nie są dla pozwanej wiążące.

W niniejszej sprawie nie zostały ponadto wykazane jakiegokolwiek koszty postępowania windykacyjnego. Przyjęcie w tym zakresie kwoty 322,40 zł jest w ocenie Sądu dodatkową sankcją finansową dla strony pozwanej z tytułu zaprzestania spłacania pożyczki. Zwłaszcza, że opłaty, które należą się powodce z tytułu rozmaitego rodzaju wezwań i monitów są także czynnościami windykacyjnymi. Stanowi to więc swoiste zastrzeżenie przez powódkę możliwości domagania się opłat za te same czynności, tylko inaczej nazwane. Sąd stwierdził, iż naliczenie opłaty przygotowawczej w wysokości 197,00 zł nie zostało również wykazane przez stronę powodową, co więcej budzi poważne wątpliwości w zakresie jej poprawności. Strona powodowa ograniczyła się jedynie do wskazania, iż opłata przygotowawcza jest naliczana w charakterze kosztu związanego z przygotowaniem umowy pożyczki, w tym kosztu zgromadzenia koniecznych dokumentów i dokonania weryfikacji zdolności kredytowej potencjalnego kredytobiorcy. Nie podano jednakże, jakie dokładnie czynności podejmuje powódka w związku z przygotowaniem umowy i sprawdzeniem zdolności kredytowej pożyczkobiorcy. Strona powodowa nie wykazała wysokości odsetek umownych pożyczki jak również kosztów opisanych w pkt 9.2 c) i 11.1. przedmiotowej umowy. W kontekście zgromadzonego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego niezasadnym było również obciążenie I. B. kosztami opiekującymi odpowiednio na kwoty : 135,00 zł oraz 8,10 zł.

Kształtując rozstrzygnięcie o kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. W pkt 3 wyroku zasądzono od powoda (...) S.A. z siedzibą w B. na rzecz pozwanej I. B. kwotę 1.281,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1 200,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.